

Suvestinė redakcija nuo 2012-03-18 iki 2018-07-16

Nutarimas paskelbtas: Žin. 2004, Nr. [93-3409](#), i. k. 1041100NUTA00000709

LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖ

N U T A R I M A S

**DĖL SAUGOMŲ TERITORIJŲ STRATEGINIO PLANAVIMO DOKUMENTŲ
RENGIMO IR TVIRTINIMO TVARKOS APRAŠO PATVIRTINIMO**

2004 m. birželio 9 d. Nr. 709

Vilnius

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos saugomų teritorijų įstatymo (Žin., 1993, Nr. [63-1188](#); 2001, Nr. [108-3902](#)) 28 straipsnio 7 dalimi, Lietuvos Respublikos Vyriausybė n u t a r i a:

Patvirtinti Saugomų teritorijų strateginio planavimo dokumentų rengimo ir tvirtinimo tvarkos aprašą (pridedama).

MINISTRAS PIRMININKAS

ALGIRDAS BRAZAUSKAS

APLINKOS MINISTRAS

ARŪNAS KUNDROTAS

PATVIRTINTA

Lietuvos Respublikos Vyriausybės

2004 m. birželio 9 d. nutarimu Nr. 709

(Lietuvos Respublikos Vyriausybės

2012 m. kovo 14 d. nutarimo Nr. 287 redakcija)

SAUGOMŲ TERITORIJŲ STRATEGINIO PLANAVIMO DOKUMENTŲ RENGIMO IR TVIRTINIMO TVARKOS APRAŠAS

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Saugomų teritorijų strateginio planavimo dokumentų rengimo ir tvirtinimo tvarkos aprašas (toliau – Aprašas) nustato saugomų teritorijų strateginio planavimo dokumentų (toliau – strateginio planavimo dokumentai) tikslus, objektus, rengimo, derinimo ir tvirtinimo tvarką.

2. Aprašo nuostatos netaikomos paveldotvarkos planų rengimui.

3. Rengiant strateginio planavimo dokumentus, vadovaujamas Lietuvos Respublikos aplinkos apsaugos įstatymu (Žin., 1992, Nr. [5-75](#)), Lietuvos Respublikos saugomų teritorijų įstatymu (Žin., 1993, Nr. [63-1188](#); 2001, Nr. [108-3902](#); 2010, Nr. [81-4229](#)), Lietuvos Respublikos laukinės augalijos įstatymu (Žin., 1999, Nr. [60-1944](#)), Lietuvos Respublikos laukinės gyvūnijos įstatymu (Žin., 1997, Nr. [108-2726](#); 2010, Nr. [81-4218](#)), Lietuvos Respublikos miškų įstatymu (Žin., 1994, Nr. [96-1872](#); 2001, Nr. [35-1161](#)), Lietuvos Respublikos nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymu (Žin., 1995, Nr. [3-37](#); 2004, Nr. [153-5571](#)), Lietuvos Respublikos saugomų gyvūnų, augalų ir grybų rūšių įstatymu (Žin., 1997, Nr. [108-2727](#); 2009, Nr. [159-7200](#)), Lietuvos Respublikos teritorijų planavimo įstatymu (Žin., 1995, Nr. [107-2391](#); 2004, Nr. [21-617](#)), Specialiosiomis žemės ir miško naudojimo sąlygomis, patvirtintomis Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1992 m. gegužės 12 d. nutarimu Nr. 343 (Žin., 1992, Nr. [22-652](#); 1996, Nr. [2-43](#)), Nacionaline darnaus vystymosi strategija, patvirtinta Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2003 m. rugsėjo 11 d. nutarimu Nr. 1160 (Žin., 2003, Nr. [89-4029](#); 2009, Nr. [121-5215](#)), Bendraisiais buveinių ar paukščių apsaugai svarbių teritorijų nuostatais, patvirtintais Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004 m. kovo 15 d. nutarimu Nr. 276 (Žin., 2004, Nr. [41-1335](#); 2011, Nr. [67-3171](#)), saugomų teritorijų nuostatais ir apsaugos reglamentais, Aprašu ir kitais teisės aktais.

4. Apraše vartojamos sąvokos:

Biosferos rezervatų ir biosferos poligonų stebėsenos (monitoringo) programos – strateginio planavimo dokumentas, rengiamas biosferos būklei, jos komponentų ir tarpusavio sąveikai sistemingai stebėti, antropogeniniam poveikiui vertinti bei prognozuoti ir atitinkamiems sprendimams priimti.

Gamtotvarkos planas – strateginio planavimo dokumentas, kuriame įvertinta ir apibūdinta saugomos teritorijos, jos dalies arba vietovės, atitinkančios buveinių ar paukščių apsaugai svarbių teritorijų atrankos kriterijus, ekologinė būklė, kraštovaizdžio apsaugos ir tvarkymo problemos, nustatyti teritorijos tvarkymo tikslai, tvarkymo ir apsaugos priemonės, joms įgyvendinti reikalingos lėšos ir vykdytojai, reikiamos apsaugos vietovei suteikimo veiksmai, kai planas rengiamas vietovėms, atitinkančioms buveinių ar paukščių apsaugai svarbių teritorijų atrankos kriterijus.

Saugomos gyvūnų, augalų, grybų rūšys ir buveinės – pagal Lietuvos Respublikos saugomų gyvūnų, augalų ir grybų rūšių įstatymą saugomos rūšys, šių rūšių buveinės ir Europos Bendrijos svarbos natūralios buveinės, kurių tipai nurodyti Buveinių apsaugai svarbių teritorijų atrankos tvarkos apraše, patvirtintame aplinkos ministro 2001 m. balandžio 20 d. įsakymu Nr. 219 (Žin., 2001, Nr. [37-1271](#); 2008, Nr. [87-3495](#)).

Saugomų teritorijų strateginis planavimas – procesas, kurio metu formuluojami tikslai ir planuojami pasiekti rezultatai, nustatomos veiklos kryptys ir būdai pasiekti šiuos tikslus, veiksmingai naudojant finansinius, materialinius ir žmogiškuosius išteklius.

Saugomų teritorijų strateginio planavimo dokumentai – gamtotvarkos planai, tikslinės programos, veiksmų planai, biosferos rezervatų ir biosferos poligonų stebėsenos (monitoringo)

programos, rengiami prireikus ir nustatantys prioritetinius tikslus ir veiksmus, saugomose teritorijose arba vietovėse, atitinkančiose buveinių ar paukščių apsaugai svarbių teritorijų atrankos kriterijus, esančių objektų tvarkymo ir apsaugos priemonės, jų įgyvendinimo eiliškumą, lėšų poreikį ir atsakingas institucijas.

Tikslinė programa – strateginio planavimo dokumentas, rengiamas tam tikrai aplinkos apsaugos problemai, dėsningai pasireiškiančiai daugelyje ar visose šalies saugomose teritorijose, spręsti.

Kitos Apraše vartojamos sąvokos apibrėžtos Lietuvos Respublikos saugomų teritorijų įstatyme.

II. GAMTOTVARKOS PLANAI

5. Gamtotvarkos planų tikslas – nustatyti (patikslinti) tvarkomų objektų apsaugos tikslus, apsaugos ir tvarkymo uždavinius, jų įgyvendinimo priemonės, eiliškumą ir vertinimo kriterijus, įvertinant esamas problemas ir veiksnius, darančius poveikį gamtotvarkos planų objektams.

6. Gamtotvarkos planų objektai yra:

6.1. saugomos teritorijos ar jų dalys, kuriose randamos saugomos gyvūnų, augalų ir grybų rūšys ir buveinės, atskiri gamtinio kraštovaizdžio kompleksai ir gamtos paveldo objektai ar jų grupės;

6.2. vietovės, atitinkančios buveinių ar paukščių apsaugai svarbių teritorijų atrankos kriterijus.

7. Gamtotvarkos planą sudaro:

7.1. teritorijos būklės aprašymas ir įvertinimas;

7.2. gamtotvarkos plano tikslai, uždaviniai ir vertinimo kriterijai;

7.3. gamtotvarkos įgyvendinimo priemonės (vietovės, atitinkančios buveinių ar paukščių apsaugai svarbių teritorijų atrankos kriterijus, atveju – reikiamos apsaugos vietovei suteikimo veiksmai);

7.4. gamtotvarkos priemonės įgyvendinantys fiziniai ir juridiniai asmenys ir jų funkcijos, lėšų priemonėms įgyvendinti poreikis (vietovės, atitinkančios buveinių ar paukščių apsaugai svarbių teritorijų atrankos kriterijus, atveju – reikiamos apsaugos vietovei suteikimo veiksmus įgyvendinantys fiziniai ir juridiniai asmenys ir jų funkcijos, lėšų priemonėms įgyvendinti poreikis);

7.5. lėšų gamtotvarkos plano priemonėms įgyvendinti poreikis ir finansavimo šaltiniai;

7.6. gamtotvarkos plano tikslinimo ir monitoringo tvarka.

8. Gamtotvarkos plano dalys, nurodytos 7 punkte, detalizuojamos Aplinkos ministerijos nustatyta tvarka.

III. TIKSLINĖS PROGRAMOS

9. Tikslinių programų tikslas – nustatyti tikslus, uždavinius ir vertinimo kriterijus, kurių siekiama sprendžiant nustatytas problemas.

10. Tikslinių programų saugomose teritorijose objektai yra:

10.1. gamtos (rūšių, buveinių, ekosistemų) apsauga;

10.2. taršos prevencija;

10.3. poilsiautojų srautų valdymas;

10.4. gamtos paveldo apsauga;

10.5. kraštovaizdžio apsauga;

10.6. gamtos išteklių naudojimas ir atkūrimas;

10.7. saugomose teritorijose atliekami moksliniai tyrimai;

10.8. žemės ūkio ir kaimo plėtra;

10.9. etnokultūros tradicijų išsaugojimas;

10.10. turizmo plėtra;

10.11. kitos su saugomų teritorijų apsauga ir tvarkymu susijusios problemos.

11. Tikslinės programos gali būti rengiamos ir įgyvendinamos tarptautiniu, nacionaliniu, regioniniu ir vietiniu mastu.

12. Tikslinę programą sudaro:

12.1. bendroji dalis, apibūdinanti programos objektą, pateikianti esamos būklės analizę, apibūdinanti poveikį darančius veiksniai;

12.2. programos tikslai, uždaviniai, vertinimo kriterijai ir priemonės;

12.3. lėšų numatytoms priemonėms įgyvendinti poreikis;

12.4. tikslinę programą įgyvendinantys fiziniai ir juridiniai asmenys, jų atsakomybė ir atsiskaitymo už rezultatus tvarka;

12.5. sėkmingo tikslinės programos įgyvendinimo sąlygų analizė ir laukiamas poveikis.

IV. BIOSFEROS REZERVATŲ IR BIOSFEROS POLIGONŲ STEBĖSENOS (MONITORINGO) PROGRAMOS

13. Biosferos rezervatų ir biosferos poligonų stebėsenos (monitoringo) programų tikslai yra:

13.1. nustatyti konkrečius stebėsenos objektus;

13.2. nurodyti stebėsenos programos tikslus ir uždavinius;

13.3. nustatyti stebėsenos struktūrą ir atskirų jos dalių veiklos planus;

13.4. nustatyti stebėsenos objektų vertinimo kriterijus.

14. Biosferos rezervatų ir biosferos poligonų stebėsenos programų objektai yra:

14.1. kraštovaizdžio struktūros būklė;

14.2. paviršinio vandens būklė;

14.3. augalijos ir gyvūnijos būklė;

14.4. natūralių ir antropogenizuotų ekosistemų būklė;

14.5. dirvožemio būklė;

14.6. oro ir kritulių būklė;

14.7. taršos šaltiniai ir jų poveikis aplinkai;

14.8. biosferoje vykstantys procesai, jų kaita ir tendencijos.

15. Biosferos rezervatų ir biosferos poligonų stebėsenos programos rengiamos vadovaujantis Lietuvos Respublikos aplinkos monitoringo įstatymu (Žin., 1997, Nr. [112-2824](#); 2006, Nr. 57-2025), Valstybinio aplinkos monitoringo nuostatais, patvirtintais aplinkos ministro 2002 m. balandžio 8 d. įsakymu Nr. 160 (Žin., 2002, Nr. [40-1514](#); 2007, Nr. [4-179](#)), ir kitais teisės aktais.

V. STRATEGINIO PLANAVIMO DOKUMENTŲ RENGIMAS

16. Strateginio planavimo dokumentų rengimo organizatoriai ? Aplinkos ministerija, Kultūros ministerija, Valstybinė saugomų teritorijų tarnyba prie Aplinkos ministerijos (toliau – Valstybinė saugomų teritorijų tarnyba) ir kitos institucijos, organizuojančios ir vykdančios saugomų teritorijų apsaugą ir tvarkymą.

17. Organizatoriaus teisės ir pareigos:

17.1. inicijuoti ir organizuoti strateginio planavimo dokumentų rengimą;

17.2. nustatyti strateginio planavimo dokumentų rengimo sąlygas, užduotis, parengimo ir įgyvendinimo terminą, jeigu jų nenustato kiti teisės aktai;

17.3. suteikti strateginio planavimo dokumento rengėjui visus turimus duomenis ir dokumentus, kurių reikia šiam dokumentui parengti;

17.4. informuoti suinteresuotas institucijas ar įstaigas apie strateginio planavimo dokumentų saugomoms teritorijoms rengimą;

17.5. organizuoti dokumentų projektų aptarimus ir svarstymus;

17.6. pagal kompetenciją paskirti strateginio planavimo dokumentų vykdytojus.

18. Gamtotvarkos planus rengia:

18.1. saugomų teritorijų direkcijos;

18.2. nevalstybinės ir kitos organizacijos, turinčios saugomų teritorijų planavimo ir tvarkymo patirtį;

18.3. Valstybinė saugomų teritorijų tarnyba.

19. Tikslines programas rengia Valstybinė saugomų teritorijų tarnyba, Kultūros ministerija ir kitos institucijos, organizuojančios saugomų teritorijų apsaugą ir tvarkymą.

20. Biosferos rezervatų ir biosferos poligonų stebėsenos (monitoringo) programas rengia saugomų teritorijų direkcijos.

21. Visi strateginio planavimo dokumentų rengėjai turi gerai išmanyti strateginio planavimo dokumento objektą, būti susipažinę su naujausiais strateginio planavimo dokumentų turinio reikalavimais, jiems rengti būtinos informacijos šaltiniais, išmanyti aplinkos apsaugą organizuojančių ir vykdančių institucijų funkcijas, struktūrą ir įgaliojimus.

22. Rengdamas strateginio planavimo dokumentą, rengėjas, atsižvelgdamas į strateginio planavimo dokumento objektą ir planuojamų priemonių mastą, turi bendradarbiauti ir derinti planuojamas įgyvendinti tvarkymo ir apsaugos priemonės su teritorijos, kurioje yra strateginio planavimo dokumento objektas, savininkais, valdytojais ir naudotojais, taip pat suinteresuotais asmenimis, institucijomis ar įstaigomis.

VI. STRATEGINIO PLANAVIMO DOKUMENTŲ DERINIMAS IR TVIRTINIMAS

23. Parengti valstybiniuose parkuose, valstybiniuose rezervatuose ar biosferos rezervatuose esančių objektų gamtotvarkos planai turi būti suderinti su šių saugomų teritorijų direkcijomis, jų steigėjais, atitinkamu Aplinkos ministerijos regiono aplinkos apsaugos departamentu, savivaldybių ir kitomis suinteresuotomis institucijomis. Parengti savivaldybės įsteigtose saugomose teritorijose esančių objektų gamtotvarkos planų projektai turi būti suderinti su atitinkamu Aplinkos ministerijos regiono aplinkos apsaugos departamentu ir Valstybine saugomų teritorijų tarnyba. Parengti paukščių ir buveinių apsaugai svarbių teritorijų ar vietovių, atitinkančių tokių teritorijų atrankos kriterijus, taip pat valstybiniuose draustiniuose esančių objektų gamtotvarkos planų projektai turi būti suderinti su atitinkamu Aplinkos ministerijos regiono aplinkos apsaugos departamentu, saugomos teritorijos direkcija, Valstybine saugomų teritorijų tarnyba, taip pat savivaldybių ir kitomis suinteresuotomis institucijomis. Gamtotvarkos planas, parengtas vietovei, kuri yra istoriniame nacionaliniame parke, valstybiniame kultūriniame rezervate ar kultūriniame draustinyje arba kurioje numatomos gamtotvarkos priemonės gali paveikti konkretų kultūros paveldo objektą, be minėtų institucijų, turi būti suderintas ir su atitinkamu Kultūros paveldo departamento prie Kultūros ministerijos teritoriniu padaliniu.

24. Tikslinių programų projektai turi būti suderinti su fiziniais ir juridiniais asmenimis, įtrauktais į šių programų įgyvendinimą, ir suinteresuotomis institucijomis ar įstaigomis. Valstybinės saugomų teritorijų tarnybos parengtos tikslinės programos turi būti suderintos su Aplinkos ministerija.

25. Saugomų teritorijų direkcijų parengtas biosferos rezervatų ir biosferos poligonų stebėsenos (monitoringo) programas tvirtina Valstybinės saugomų teritorijų tarnybos direktorius.

26. Parengtas ir suderintas tikslines programas pagal kompetenciją tvirtina Kultūros ministerija arba Aplinkos ministerija. Jeigu tikslinių programų vykdytojai yra Valstybinė saugomų teritorijų tarnyba arba jos įsteigtos saugomų teritorijų direkcijos, tokias tikslines programas tvirtina Valstybinė saugomų teritorijų tarnyba.

27. Parengtus ir suderintus gamtotvarkos planus tvirtina aplinkos ministras, išskyrus Aprašo 28 punkte numatytais atvejais.

28. Strateginio planavimo dokumentus, parengtus savivaldybių draustiniuose esantiems objektams ar savivaldybių gamtos paveldo objektams, taip pat savivaldybių tarybų įsteigtų regioninių parkų direkcijų tikslines programas tvirtina savivaldybių institucijos.

VII. STRATEGINIO PLANAVIMO DOKUMENTŲ ĮGYVENDINIMAS

29. Saugomų teritorijų strateginio planavimo dokumentai įgyvendinami per Aplinkos ministerijai ir Kultūros ministerijai pavaldžių institucijų ir įstaigų metinius veiklos planus, kurie rengiami vadovaujantis Strateginio planavimo metodikos, patvirtintos Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. birželio 6 d. nutarimu Nr. 827 (Žin., 2002, Nr. [57-2312](#); 2010, Nr. [102-5279](#)), nuostatomis. Saugomų teritorijų strateginio planavimo dokumentų tikslai, uždaviniai, vertinimo kriterijai ir priemonės įkeliami į atitinkamo vykdytojo metinius veiklos planus. Lėšos priemonėms įgyvendinti numatomos atsižvelgiant į atitinkamiems metams joms skirtus asignavimų limitus.

30. Jeigu įgyvendinant patvirtintus strateginio planavimo dokumentus paaiškėja naujų esminių aplinkybių, dėl kurių reikia keisti patvirtintus dokumentus, organizatoriaus arba vykdytojo iniciatyva patvirtinti dokumentai gali būti keičiami. Atitinkamai patikslinami ir vykdytojų metiniai veiklos planai. Aplinkos ministerija nustato pasiektų apsaugos ir tvarkymo rezultatų įvertinimo, gamtotvarkos plano peržiūros ir tikslinimo periodiškumo reikalavimus.

Pakeitimai:

1.

Lietuvos Respublikos Vyriausybė, Nutarimas

Nr. [287](#), 2012-03-14, Žin., 2012, Nr. 33-1561 (2012-03-17), i. k. 1121100NUTA00000287

Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004 m. birželio 9 d. nutarimo Nr. 709 "Dėl Saugomų teritorijų strateginio planavimo dokumentų rengimo ir tvirtinimo tvarkos aprašo patvirtinimo" pakeitimo